

Pia Lohikoski vas

Kirjallinen kysymys pienenevien ikäluokkien vaikutuksesta toisen asteen koulutukseen

Eduskunnan puhemiehelle

Tuoreimman väestöennusteen mukaan 16—19-vuotiaiden ikäluokka alkaa supistua voimakkaasti tämän vuosikymmenen lopussa. Ikäluokkien pieneminen jakautuu alueellisesti epätasaisesti ja osuu erityisesti pienemmille paikkakunnille.

Merkkejä ikäluokkien nopeasta pienemisestä näkyy jo. Kevään 2026 yhteishaussa ensisijaisia hakijoita oli vähemmän kuin koulutuspaikkoja, 76 prosentissa lukioita ja 52 prosentissa ammatillisia oppilaitoksia.

Kuntaliiton toukokuussa 2026 julkaiseman selvityksen mukaan lukio-opiskelijoiden määrä vähenee vuoteen 2040 mennessä koko maassa 21 prosenttia.

Toisen asteen koulutus on tulevaisuudessakin turvattava koko maassa, sillä puhumme oppivelvollisuuden suorittamisesta. Koulutusjärjestelmässä kaikki koulutusasteet ja muutokset niissä vaikuttavat aina toisiinsa. Toimiva ja kaikille saavutettava toisen asteen koulutus on myös olennaista koulutusasteen nostamisessa ja korkeakoulutukseen hakeutumisessa.

Toisen asteen järjestäjäverkko on tärkeä uudistaa ja kehittää kokonaisuutena ja hallitusti. Muuten riskinä on, että näemme tulevina vuosina hallitsemattoman toisen asteen oppilaitosten lakkauttamisaallon opiskelijamäärän pienetessä voimakkaasti. Tällöin vaarana on, että oppivelvollisuutta ei ole enää mahdollista suorittaa kohtuullisen matkan päässä kotoa ja ilman velkaantumista. Varsinkin ammatillisessa koulutuksessa on jo nyt ongelmana, että opintolainan ottamisesta on tullut osalle opiskelijoista pakollinen, ei vapaaehtoinen valinta.

Toisen asteen koulutuksella on vaikutuksensa myös perusopetukseen, sillä monissa kunnissa aineenopettajat opettavat sekä yläkoulussa että lukiossa. Jos toisen asteen saavutettavuutta ei varmisteta ja ikäluokkien pienemiseen varauduta suunnitelmallisesti, on tällä vaikutuksensa myös pätevien opettajien saatavuuteen peruskouluissa. Oppilaitosten lakkauttaminen on myös isku alueiden elinvoimalle.

Ikäluokkien pienemiseen ja toisen asteen saavutettavuuden turvaamiseen koko maassa on mahdollisuus varautua monella tavalla. Kahta erillistä koulutusmuotoa, eli lukiota ja ammatillista koulutusta ei ole tulevaisuudessa varaa, eikä järkevää ylläpitää erikseen. Joillain paikkakunnilla

Kirjallinen kysymys KK 235/2026 vp

lukiota ja ammatillista koulutusta onkin jo yhdistetty kuntayhtymien kautta. Näistä kokemuksista on hyvä ottaa oppia.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Olisiko katsottava toisen asteen koulutusjärjestelmää kokonaisuutena ja tuoda lukiot sekä ammatilliset oppilaitokset yhteisille kampuksille, jolloin voisimme varmistaa yleissivistävien aineiden pätevät opettajat ja pätevät erityisopettajat koko ikäluokalle ja

onko opetusministeriössä pidemmän aikavälin suunnitelmaa, jolla yhdistetään pienenevät ikäluokat, koulutustason nosto ja mahdolliset seuraavan eduskuntakauden taloudelliset sopeutukset romuttamatta toisen asteen koulutusverkkoa?

Helsingissä 1.6.2026

Pia Lohikoski vas